

Popüler-Bilim

Tarihimizden

Canan Öktemgil Turgut

Mikropları Helak Eden Kumaşlar Hastalık Bulaşmasına Karşı Doktor Kıyafetleri

Toza, toprağa her türlü mikrobun karışacağı ve şiddetli bir rüzgâr bu tozları, toprakları, süprüntüleri savurarak evlerimizin döşeme tah-taları aralıklarına, keçelerin ve perdelerin kıvrıntılarına, elbisemizin dikiş ve kıvrım yerlerine dolduracağı ve bunlarla birlikte birçok kümele-rinin de geleceği ve hoşlandığı yerlerde üreyip oturacağı inkâr edilemez.

Bu muhtelif eşyayı mikroplardan temizleme-yi vasıta yok değil... Hem de vasıtalar da gün-den güne çoğalıyor. Antiseptik maddelerin de her türlüşü elimizde var. Münasip yerler kaynar sularla yıkanır. Elbisenin küllükt buharından ge-çirilmesi yahut buhar makinesine konulup ziya-dece ısınmış su buharının tesiri altında bir müd-detçik bulundurulması çaresi var. Bunların hepsi malum. Fakat bu işlem bir şey değil. Her vakit elde buhar ve temizleme için lazım gelen alet ve edavat bulunmaz. Antiseptik bir madde ile eşyanın temizlenmesi de külfetsiz bir iş sayı-lamaz. Bunun için bir âdem lazım...

Fakat akla güzel bir yol gelir. Mesela iç fa-nilasından, gömlekten, dondan tutunuz, kapı perdesine varıncaya kadar mikrop istilasından korunmak istenilen eşya, evvelce öyle bir anti-septik sıvıya batırılmaz mı ki bunlar, mikropları kıvrıntıları arasına alıp yaşatmak kabiliye-tinden mahrum kalsınlar. Evet, nazariyatta bu gayet hoş bir tedbirdir. Fakat uygulamaya ge-lince işin rengi değişir. Bu özellikte bir anti-septik madde bulmak o kadar kolay bir şey de-ğildir... Bu özellikte bir sıvı bulup da kumaşla-rı buna batırmak kâfi değil. Bu yolda muame-le gören kumaşların fena kokmaması lazım... İyot ile muamele edilse koku vermeme mümkün değil; asitfenik, o da böyle. Kokudan baş-ka, bu maddenin insana zarar verecek surette zehirli olmaması da elzem. Bundan başka, ku-maşın bünyesine öyle kuvvetli bir surette gir-meli ki, eşyanın aşınması, eskimesi ile tesiri geçmemeli. Sıcak veya soğuk su ile kumaşlar yıkanırsa yine özelliğini kaybetmemeli. İşte bu vasıfları taşıyan bir maddenin bulunamayacağı fikri de hatıra geleceğinden, kullandığımız tüm eşyaya antiseptik bir madde ile muamele edip, mikrop istilasından uzak kılmayı fikr etmekle beraber, bu fikrin uygulanamayacağını da dü-şünür idik. Fakat bu düşüncenin aksini? Fran-sa hıfz-ı sıhhat cemiyetine verilen ve Figaro [gazetesi] tarafından dikkate değer noktaları zikredilen bir yazıya itimat etmek lazım gelir-se? Doktor Şlomberger adlı bir zat ileri sür-müştür.

Bu yazıda, antiseptik kumaşlar nâmiyla, mikropların üzerinde barınmayacağı surette dokunup hazırlanan kumaşlardan bahsolun-muştur. Doktor Şlomberger, istenilen vasıfları taşıyan maddelerin bizmut salisilat ve alümin-yum benzoat olduğunu bulmuştur.

Bu maddelerin asla kokusu olmadığı gibi, suda çözülme noktaları da yoktur... Kumaşın eskimesi ile tesirlerinin geçmesi özelliğine ge-lince, Doktor bunun için de bir yol bulmuş ve bu maddeleri doğrudan doğruya kumaşın elya-fına karıştırmaya ve bunların üzerinde sabit kıl-maya muvaffak olmuştur. Bu suretle imal olu-

nan kumaşlar ne kadar yıpransa tesirleri yine geçmiyormuş. İstenilirse kumaşlar buhar maki-nelerinden de geçirilsin, yine antiseptik özelli-ği bunlar üzerinde sabittir denilir. Böyle bir tedbirin ne kadar fayda vereceğini, bu yoldaki kumaşların hıfz-ı sıhhat ilmince makbuliyeti ne derece olacağını kestiremeyiz. Yalnız Fran-sa'nın Paris, Liyon, Bordo şehirlerinde, bu tür kumaşlar üzerine yapılan tecrübelerde muvafakiyet görüldüğünü, yani kumaşların hakika-ten antiseptik özelliğinin tasdik edildiğini söy-lemekle yetiniriz. Adı bir fanila ile üzerinde mikrop yaşamayacağı iddia olunan bir fanila-nın üzerine eşit derecede, bir yerde üretilmiş mikrop kümeleri bırakılırsa, birincide kolayca üreyip arttıkları ve ikincide ise üremekten ka-

lıp yok olmaya yüz tuttıkları görülmüş...

Bu tür kumaşların faydası, bir kaç doktor heyeti tarafından tasdik olunursa büyük kahve-lerin, gazinoların döşemelerinin, tramvayların ve arabaların, şimendiferin oturma yerlerine kaplanan kumaşların, misafirhanelerde yor-gan, yastık vesair örtülerin hep bu tür kumaş-lardan yapılacağı şüphesizdir. Mesela, otellerin kapısında "Tüm yatak takımlarımız üzerinde mikrop yaşamaz kumaştan yapılmıştır" levhası görülecek... Belki yakında, Beyoğlu'nun büyük kumaş mağazalarında, müşterilere "Üzerinde mikrop yaşayamaz kumaşlarımız da var" deni-lir... Biraz sonra çarşı içinde "Buyurun efendim, buyurun, mikroplara karşı kumaşlarımız da var" seslerini işiteceğiz.

Mikropların tesirini hükümsüz bırakmak ve vücuda bu zararlı topluluğu yaklaştırmamak için çareler düşünenler pek çok... Yalnız böyle antiseptik bir madde ile karıştırılmış kumaşlar ortaya çıkarılmıyor. Amerikalılar, hastalıkların bulaşmasından [kaçınabilmek için], doktorlar gibi, daima çeşitli hastalıkların parazitlerinin istilasına maruz kalanların kullanabilecekleri surette özel kıyafetler de üretmişler.

Beyoğlu'nda çıkan Levant Herald gazetesi, geçen Cumartesi nüshasında, yalnız kurşun ta-nelerine karşı vücudu muhafaza için değil, bir-takım bulaşıcı hastalıklara karşı da müdafaa ve koruma için zırhlar yapıldığı ve İngiltere'de Terzi Duve'nin zırhı tecrübe edildiği sırada, Amerika'dan da mikrop zırhı geldiğini yazıyor.

Mikrop zırhı hakkında açıklamalar görme-dik. Lakin, özetle verilen malumat, bu zırhın dalgıç kıyafetlerine benzeyen, lastikten bir elbi-se olduğunu ve vücudun her tarafını örttüğünü gösteriyor. Havanın ve zararlı parazitlerin gir-mesine katıyken mâni imiş. Yalnız ayakların al-tında bir nevi küçük körük bulunup, buradan hava, bu kıyafeti giyen doktor yürüdükçe gir-mekte ve fakat bu hava, vücut ile temas edecek yere girmeden evvel, körüğün altında tertip olu-nan birtakım antiseptik maddelerden geçerek katıyken temizlenmekte ve içindeki zararlı şey-lerden arınarak doktorun tenneffüsüne hizmet et-mekte imiş. Hava, ayak altından girerken nasıl bir körükle aşağıdan sürülerek geçiyorsa, başın üstünde diğer bir delikten, yine böyle içerideki havayı çıkararak ve dışarıdan hava sokmayan bir delik vasıtası ile çıkıp gitmekte imiş.

Kaynak: Mahmud Sadık. "Mikropları Helâk Eden Kumaşlar? Sırayet-i Emraza Karşı Tabibî Libasları". Servet-i Fünûn 170 (2 Haziran 1310) [14 Haziran 1894]: 211-212